

Književna poročila

žalostna zalezovanja in škodoželjna napadanja teh krvoločnih milijonskih članov mikrokozma je ogrnil avtor v dokaj porabljeno klišejsko fabulo o kraljeviču (kraljevski bacil Suhec), ki si po očetovi smrti (oporoka kralja Tenkopraha) mora z junaškimi čini zaslužiti prestol, in o prebrisanem služabniku (bacil Treska), ki neizkušenega gospodarja lokavo vodi in kjer le more — goljufa in izkorišča. Vse bi bilo dobro, če bi se pravljíčnost zgodbe in trpka, temna socialna premišljevanja in prikazovanja, ki jih je knjiga od začetka do konca polna, tolikrat ne prepirali, odbijali. Priznati moram, da nešteta opisovanja bede, lakote in kri sesajočega «kruhoborstva» po večini niso močno pretirana, ampak v tako nasilni meri v mladinsko pravljico ne sodijo in nedorasli bralci mestoma tako grenke duševne hrane ne bodo radi uživali.

Že uvodno poglavje (Zdravo in bolno mesto) otrokom ne bo po godu in ga najbrž tudi razumeli ne bodo. Prav tako jim težko, obupno poglavje «Med kruhoborci» zbog svoje žalostne in brez dvoma preveč črnogledne zabarvanosti ne bo moglo mnogo dopovedati, nasprotno, še odvrnilo jih bo morda. Zdi se mi, da ravno važnih poglavij, ki bi ne smela vcepiti strahu pred bacili, ampak le, če je to na vsak način potrebno, zanimanje in veselje do higiene, mladina ne bo pregledala od take plati. Knjiga jo utegne morda celo zbegati in napraviti iz nje nadležne hipohondre in smešne bacilofobe. Saj si še stráhu in mladinskim povestim odrasli človek tu in tam težko pravilno predstavi dogodek in potem iz njega izlušči tehtni zmisel.

Zadovoljni pa bodo mladi bralci z nekaterimi res posrečenimi prizori. Gotovo jim bo ugajala ježa na bolhi, potovanje na muhi, prekanjeno produciranje Trske, zlasti zadeva s krilci in kraljevičevo smrtjo.

Ribičič pripoveduje prijetno, domače. V pripovedovanje vpleta gladko tekoč, naraven, poživljajoč dialog. Jezikovno avtor dela ni dovolj pregledal in opilil. Našel sem več nedopustnih izrazov, tako na primer, zajamrala, skumrala, na parah itd. Često sem za nikalnico pogrešil roditelja in naletel na preveč trpnih oblik. Tiskovne napake ne motijo razumevanja.

Jakčevi lesorezi so zgodbi primerno mrki. Pavel Karlin.

Giovanni Boccaccio, Dekameron. Prevel Andrej Budal. I. knjiga. 1926. Tiskovna zadruga v Ljubljani. Str. 270.

Po babilonskih svetiščih so v davnimi oboževali blodnice; stari Grki so v javnih sprevodih ob posebnih prilikah nosili phallos okoli; sv. Hieronim, prevajaje biblijsko zgodbo o Davidovem sinu, ki z zvijačo dobi lastno sestro Tamaro, ali idilično zastranico o Ruti in Boozu, je imel pod zgledjem Aristofanove komedije, ne da bi se spotikal ob atenskih smelostih; sv. Tereza je rada prebiral prvoznega Amadiza, čigar najnovejšo očiščeno izdajo si neki ljubljanski dnevnik ni upal oglasiti iz moralnih pomislekov. Ne rečem, ko bi bilo šlo za starofrancoske fabliaux!

Nakopičiti bi se dali primeri, kazoči, da se človeški rod po vsem videzu stara. Ob pretirani sramežljivosti se nehote spomniš Hugojevega stiha: *Toute fille de joie en séchant devient prude...* Kolikokrat je v zadnjih časih gosposka zvala na odgovor drznejše pisce, kot so Notari (Quelle signore), Ch. Swinburne (Oda na Anaktolijo) in drugi, naštet v Ljubljanskem Zvonu. 1922., str. 360. Sicer je reš, da je bil tridentski zbor postavil Dekameron na indeks, a to se je zgodilo zbog pikre satire, naperjene proti malovrednim redovnicam in svečnikom. In na prošnjo jezikoslovcev se je naposled pri-

Književna poročila

redilo »popravljen« izdanje, kjer so se opatice nadomestile z običajnimi dekleti in duhovni s trgovci ali vojaki.

Ne gre pa misliti, da bi bil Boccaccio Voltaire 14. stol. niti prednik Molinovemu donu Juanu. Pošteni trgovec in učenjak je na priliko ostavil ves svoj imetek, obilno knjižnico, svojemu izpovedniku, nekemu samostanu pa »vse svete relikvije, ki jih je s težko muko in v dolgem času zbral iz vseh delov sveta«. Tako mož, ki je presijajno opisal fratra Čebulo (VI., 10) ... »Je li zla navada ali prirodna napaka, da se rajši smejemo slabim stvarim nego dobrim?« vprašuje malopridni Dioneo (V. 10). Toliko je gotovo, da jemlje avtor Dekameron take slabe strani vsakdanjega življenja poglavitno zbog njihove smešnosti. Tu njegov plamen najvišje plapola, medtem ko je v tragičnih prikazih mnogo šibkejši. Če je Dantejeva mojstrovina božanska, divna komedija, je Dekameron ljudska komedija, zrcalo svoje dobe, odsev zdrave, mirne poltenosti, ki je začetek življenja. Posebna vrлина te »desetodnevnic« je dramatska napetost in pa bujna pestrost, omogočena po orientalskem načinu okvirjenih pripovedi, ki ga je pozneje posnela tudi kraljica Marguerite de Navarre v svojem Heptameronu.

Duhoviti Boccaccio, Parižan po materi in rodnem mestu, je nekaterim (Wiese-Pércopo) stvaritelj moderne novele, medtem ko gospa Whartonova (*The Writing of Fiction*, 1925.) pripisuje to čast Francozom, ki pa jo spet odstopajo Cervantesu. Bilo to kakorkoli, za italijansko prozo pomeni Dekameron znaten napredek. Slovenska izdaja pa bo zavzela odličen prostor v naši pismenosti, saj se je ročni in točni prelagatelj še izpopolnil od Manzoni-jevih »Zaročencev«, tako da bi mu mogel celo strog Aristarh redko kaj opomesti. Navedel bi n. pr., da je tiskarski škrat str. 262 snedel zaimek »ki«, 265. mladenko za dve leti postaral (izvirnik *quattordici*), 264. po nepotrebnem dodal »moliti h k o m u«, 268. bi za »falce« nam. k o s a rekel s r p, ker gre za žensko orodje in orožje. Tako hrvati ta izraz i Jakša Sedmak v uspelem prevodu iz l. 1925., opremljenem s preglednim uvodom in De Hoogejevimi slikami. Istotam je podomačil *sequitare* i cavinoli z »goniti srne«, Budal pa »slediti srnjakom«; prav bi bilo s r n j a k e, saj zveza tega glagola z dajalnikom je novejši germanizem. *Porre le corna sopra il cappello* (194) slove pri nas: »mu v brk osle pokažejo«, zagrebško izdanje pa je čisto prav ohranilo prvotno podobo rogonosca (*cocu*): »Tako Krist postupa s onim, koji mu postavlja rogove na glavu«. Masetto je namreč prešestoval z redovnicami, Kristovimi nevestami.

Vzorna oprema — tako številne podobice kot jasen, dasi droban tisk na dobrem popirju — vam omili velezabavno in kulturnohistorično pomembno knjigo, ki bi potrebovala vsaj nekaj vrstic o avtorju »Dantejevega životopisa«. Kdor pa se boji pohujšanja, mu kličem: *caveat emptor!* A. Debeljak.

Fridolin Žolna: Tokraj in onkraj Sotle ter tam preko. Domorodne hudo-mušnice III. Splošna knjižnica, zvezek 56. Str. 68. V Ljubljani 1925.

Slovenski Reclam ali Otto, Zvezna tiskarna, je v svoji podjetnosti tekom kratkih let obelodanila poleg številnih drugih snopičev tudi pet knjižic našega najboljšega humorista. Ta hodi zadnje čase čisto po poti, ki jo je prvi nastopil Jules Janin (1804—1874), ustanovnik novinarskega listka. Skladno z Rabelaisovim izrekom, da je smeh človeku bistveno svojstvo, obravnava Fr. Ž. v šegavi in šaljivi, pa ne žaljivi obliki razne trenutno važne zadeve: jezikovno vprašanje Slovenca, ki zajde onkraj Sotle, mnogoličnost cirilice, pijančevanje, sveta vojska, plače državnih uradnikov in zasebnih usluž-